

Forskningens roll i policyutvecklingen

Maria Renström

F.d. Ämnesråd Socialdepartementet

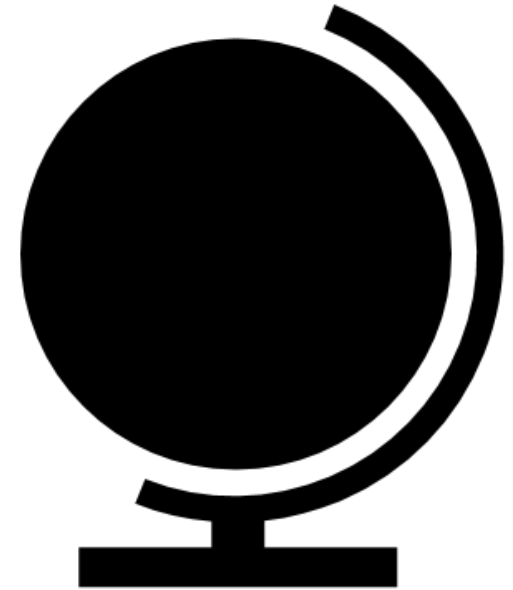
Ordförande i Systembolagets alkoholforskningsråd

CERA seminarium 23 mars

Dagens föreläsning

Vem är jag och vad ska jag prata om?

- Forskningens betydelse för
  - Sveriges medlemskapsförhandlingar i EES och EU (alkoholmonopolen)
  - WHO:s och EU:s strategier
  - Den svenska alkoholpolitiken och regeringens ANDT-strategi
- Systembolagets alkoholforskningsråd och information

EU-förhandlingarna – alkoholmonopolens vara eller icke vara

- Hälsan tiger still? – lång tradition av ”ohotad” alkoholpolitik
- Flera alkoholmonopol (tillverkning, import, partihandel och detaljhandel)
- Utmanades av EU – fria rörligheten och avskaffande av protektionistiska monopol

EU- förhandlingarna 1991-1995

- Bevisbörda på Sverige – vad fanns det för bevis för alkoholmonopolen?
- EU – accepterade endast monopol av folkhälsoskäl
- Initierade flera forskningsprojekt och rättsliga analyser (samarbete internationellt)
- Enbart vetenskapligt stöd för detaljhandelsmonopol
- Proportionerligt och icke-diskriminerande
- Rätt till överprövning

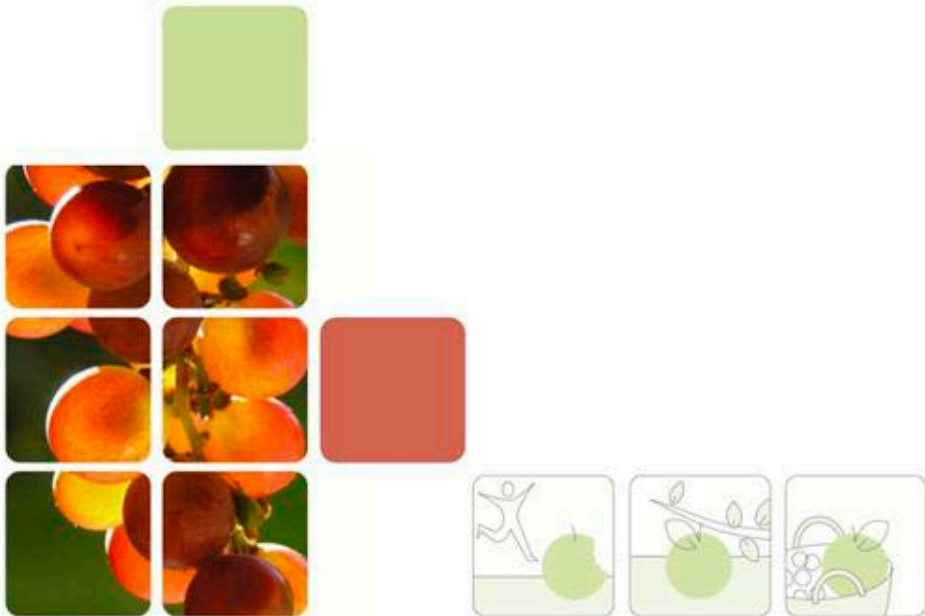
Nästa steg – EU

Några hållpunkter

- Sveriges första EU- ordförandeskap – 2001
- WHO ministerkonferens i Stockholm (43 hälsoministrar)

“In June 2001, the Council of the European Union, in its Conclusions on a Community strategy to reduce alcohol-related harm, emphasized that a high level of human health protection should be ensured in the definition and implementation of all Community policies and activities, and recognized that alcohol is one of the key health determinants in the European Community.”

Alcohol in Europe A public health perspective

Utveckling och beslut om EUs alkoholstrategi

“The Council invited the Commission to put forward proposals for a comprehensive Community strategy aimed at reducing alcohol-related harm, to complement national policies and with a timetable for action”.

- EU-kommissionens folkhälsodirektorat – arbetsgrupp – nationell expert
- EU-finansiering av forskning (Alcohol in Europe - A public health perspective)
- *Impact Assessment* för att analysera alla hälso-, ekonomiska-, sociala och handelseffekter

EU- kommissionen beslutade om EU-strategin 2006

- Hård kamp om alla förslag – krävdes starka skäl och bevis för vad som fungerar
- Oberoende forskargrupp
- Stöd från forskare och folkhälsoförespråkare i olika kulturer
- Uppföljning och datainsamling i EU
- Lissabon centret (EMCDDA) samlar in data
- Ingen förlängning av EU-strategin efter 2012
- Fortfarande krav från EUs hälsoministrar (men lägre prioritet)

Nästa steg –
WHO
Globala
alkoholstrategin
2010

Baserades på globala undersökningar
av effekter och politik

Baserades på senaste forskning om
framför allt hälsorisker

Långa förhandlingar (WHO styrelse –
WHO världsförsamling)

Listade vilka insatser/politik som har
haft effekt

- Tio rekommenderade målområden listades, däribland alkohol i trafiken, tillgänglighet, marknadsföring och prispolitik.
- För varje målområde gavs förslag på ett antal möjliga strategier och insatser.
- Strategin betonar att alla åtgärder inte passar alla länder. Skiftande resurser samt kulturella, religiösa och regionala olikheter kommer att spela in när de enskilda länderna utvecklar sina nationella strategier.

Utvecklingen i Sverige och övriga världen

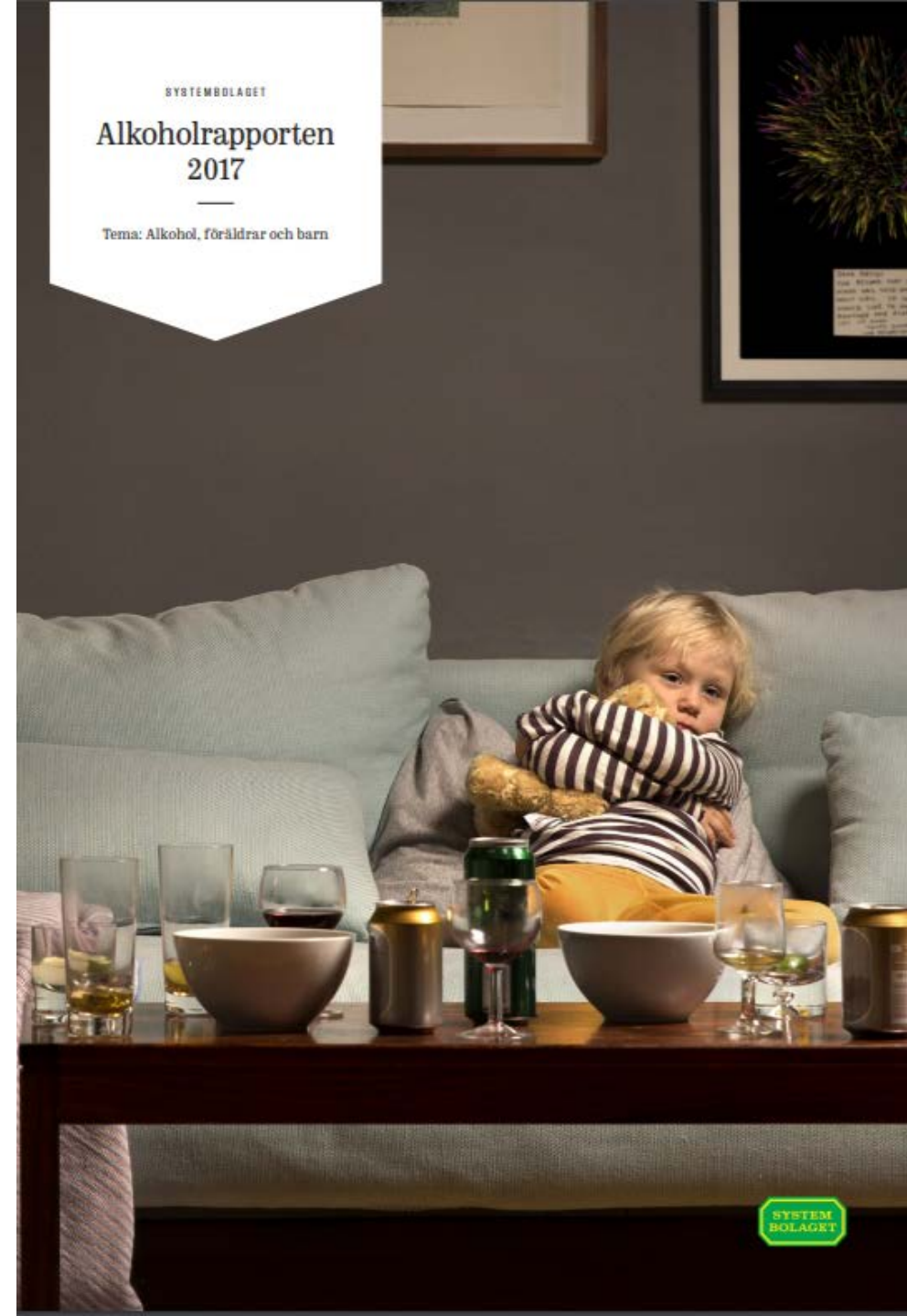

- Alkoholpolitik del av folkhälsopolitiken
- Alkohol ett av de beroendeframkallande ämnena (psykoaktiva ämnen)
- ANDTS – svensk strategi
- Vad säger forskningen om effekten av policy utvecklingen och förändringen?
- Policyforskning?
- Implementeringsforskning?
- Tvärsektoriell forskning?

Systembolagets alkoholforskningsråd

- Systembolaget måste basera sin information på vetenskap
- Tillsatt ett råd oberoende av Systembolaget
- Vetenskapliga ledamöter och allmänrepresentanter
- Utdelning av 10 miljoner kronor per år
- Prioriterar samhällsvetenskaplig och folkhälsovetenskaplig forskning
- Men även klinisk och preklinisk forskning kan få medel
- Forskningsresultat sprids via seminarier och Systembolagets web m.m.

Tack för uppmärksamheten!